

Opsætning af eksponater

- En ”markedsundersøgelse” på Nordia 2002

Af: Lars Engelbrecht

Når jeg besøger en frimærkeudstilling, kan jeg ikke lade være med at blive imponeret over de tusinder af timer, der er brugt på opsætning af eksponaterne. Et udstillingsbesøg bruger jeg også altid til at få inspiration til at ændre i mit eksponat ved at iagttage alle de andre eksponater – opsætningen på arkene, tekstning, osv. osv.

Derfor havde jeg sat mig for at bruge en dag på Nordia 2002 i Kristiansand til at lave en lille ”markedsundersøgelse”, hvor jeg undersøgte og registrerede en række eksponaters opsætning. Jeg havde på forhånd valgt at koncentrere mig om kategori B (nordisk gruppe) og C (international gruppe), da jeg var bange for at de norske eksponater ville få for stor vægt, hvis jeg medtog kategori A (national gruppe). Indenfor de to kategorier registrerede jeg samtlige 62 eksponater med forskellige udstillere (når en udstiller havde flere ens udseende eksponater, blev kun det ene registreret) indenfor traditionel filateli, posthistorie, helsager og luftpost. Det er derfor udelukkende disse områder, artiklen omhandler. Motiv og åben klasse ville også have været meget spændende at have med, men tiden tillod det desværre ikke.

Formålet med at registrere opsætningen af de 62 eksponater er primært at give inspiration til alle andre filatelister, som skal til at sætte et eksponat op – uanset om man har prøvet det før eller ej. Der er sikkert mange andre end mig, som ved den første opsætning har stillet sig selv spørgsmålene: ”Hvilken farve karton skal jeg vælge?”, ”Hvilken skrifttype skal jeg vælge?”, ”Skal der være rammer rundt om frimærkerne?” og ”Skal jeg lave underlag til brevene?”. Denne artikel vil beskrive hvad andre rent faktisk gør på blandt andet disse punkter.

Undervejs i artiklen kan jeg naturligvis ikke undlade at give mine egne personlige smagsvurderinger - og dem kan man være enig i eller ej - men de er på ingen måde ment at skulle fornærme nogen for deres måde at sætte op på. Smag er forskellig fra person til person, og vigtigst af alt er det naturligvis, at man gør op med sig selv, hvordan opsætningen af ens eksponat skal være.

Karton

Ud af de 62 eksponater var 40 (65%) opsat på A4 karton, 11 (18%) på standardplancher (ca. 26,5 x 28 cm), og 9 (15%) på engelsk/amerikanske ark lidt lavere og lidt bredere end A4. Endelig var et enkelt eksponat på A3 (dobbel A4 størrelse) og et enkelt på 30x30 cm, som giver 12 plancher pr. ramme. Det er således tydeligt, at A4 karton dominerer, og det skyldes sikkert ikke mindst, at computeren i dag bliver brugt flittigt. Valget af A3 formatet er anderledes og spændende, og i det ene tilfælde, hvor det blev brugt, var det yderst velegnet, da eksponatet indeholdt forsendelser i ”anderledes” størrelser. De engelske og amerikanske formater egner sig godt til eksponater, hvor man har brug for lidt mere bredde end A4 giver.

Kartonets farve var hvidt i 45% af eksponaterne, cremefarvet i 37%, råhvidt i 10% og gul cremefarvet i 8% af eksponaterne. Personligt oplevede jeg, at nogle hvide kartontyper næsten skar i øjnene, hvorved frimærker og forsendelserne let kom til at

se nussede ud, mens råhvide og cremefarvede kartoner tog sig godt ud. En del eksponater havde pænt afrundede hjørner på kartonet.

Rammer og udsmykninger

På mange eksponater brugtes firkantede rammer, enten på hele arket eller om objekterne. 32% af eksponaterne havde en tynd sort ramme på hele arket, mens enkelte havde en linie i top og/eller bund, typisk i sort, men også i grå eller blå. Et par havde dobbeltlinie hele vejen rundt, mens et enkelt eksponat var ”indrammet” ved at hvert ark var klæbet på et lidt større blå ark, hvilket gav en meget smuk tynd ramme om hver planche.

Med hensyn til brug af net mønster havde 24% valgt karton med fortrykt net. Af anden udsmykning som gik igen på samtlige plancher i eksponatet havde 23% eksponatets navn på hver planche, hvilket jeg indimellem oplevede som spild af plads. 13% havde et logo (typisk et våbenskjold eller lignende) på hver side, hvoraf et eksponat havde det smukt præget i kartonet. Jeg så også et eksponat, hvor et våbenskjold var trykt i alle fire hjørner på alle plancher, og igen oplevede jeg det som spild af plads.

48% af eksponaterne havde rammer rundt om frimærker og breve, hvoraf to havde trykt raster fra rammen og ind, hvilket gav illusionen om et ”trykt underlag”. 16% havde valgt at lave rammer om de forklarende tekster, og 90% af rammerne var i sort, mens enkelte var i grå eller blå. Rammerne var for 93% vedkommende enkeltrammer, men der var også enkelte dobbeltrammer og en enkelt havde trykt tredobbelt ramme om hvert objekt, hvilket virkede meget bastant.

Overskrifter

Overraskende nok havde 18% af eksponaterne ikke overskrifter på hver planche til at forklare planchens indhold. Majoriteten (60%) havde mellem en og tre linier øverst i midten på hver side, men nogle eksponater havde også overskriften placeret til venstre (11%) eller til højre (6%), mens ganske få havde overskrifter i både venstre og højre side. Et enkelt eksponat havde tre rækker overskrifter med tre linier (i alt 9 overskrifter) pr. planche, hvilket faktisk ikke giver det hurtige overblik overskriften burde give.

Overskrifternes størrelse varierede også meget, og ved at sammenligne med et udprint af standardstørrelserne i et tekstbehandlingsprogram (Word), viste det sig, at 25% brugte størrelse 10 eller 11 til overskrifter (hvilket virkede meget småt), 28% brugte størrelse 12, 28% brugte størrelse 14 eller 16, mens 19% brugte størrelse 18 op til 24. Personligt kan jeg godt lide at overskrifter er større end den almindelige tekst, og brug af kapitæler eller fed skrift er også med til at fremhæve overskriften.

Tekster

68% skrev teksterne direkte på planchen, mens de resterende 32% skrev teksterne på små skilte, som klæbes på planchen. Og når det gælder tekster, er det tydeligt, at computeren bliver brugt flittigt: 81% har brugt computeren til at printe teksterne, mens 13% var skrevet på maskine og de resterende 6% i hånden. Men jeg må samtidig sige, at et af de flottest tekstede eksponater var med sirlig håndskrift. Hvis man har håndskriften (og tålmodigheden) kan det gøres endog rigtig flot.

Teksterne var for størstepartens vedkommende (97%) skrevet med sort – resten med gråt. Skriftens størrelse (også her sammenlignet med tekstbehandlingsstørrelse) var for 21% i størrelse 8 eller 9, 24% størrelse 10, 31% størrelse 11 og 24% størrelse 12 eller 14. For mig er størrelse 8 og 9 meget småt, og man skal meget tæt på planchen for at læse teksten, mens størrelse 14 tager for meget af opmærksomheden fra frimærker og breve.

Den printede skrifttype, der var mest udbredt er Times Roman (som kan sammenlignes med Antiqua) som 65% anvendte, mens 26% brugte Arial (ligner Lapidar), og de sidste 9% brugte Courier. Enkelte eksponater brugte italics (skrå skrift), som jeg personligt finder mere besværlig at læse end almindelig skrift. Andre bruger fed skrift til al tekst, og her er min holdning, at fed skrift er god til at fremhæve, men hvis man fremhæver al tekst, bliver frimærker og breve sat i baggrunden.

Underlag

65% monterede frimærker og breve direkte på planchen, mens 23% valgte et enkelt underlag, som giver en smuk tynd ramme rundt om frimærker og breve, og 12% lavede dobbelt underlag. Som oftest er underlagene i en anden nuance end planchen, og lysegrå underlag er klart mest anvendt. Ved dobbelt underlag bruges fx en mørkegrå/lysegrå eller grå/hvid kombination.

Montering

30% anvendte hængsler til montering af frimærker, mens de øvrige 70% brugte klemlommer. Når det gælder breve brugte 57% fotohjørner, som er en lille trekant, mens 8% brugte et meget stort (ca. 5 cm) trekantet hjørne. Andre 27% brugte hjørner hvor der kun er en stribe (ikke en trekant) i hjørnet. Endelig brugte de sidste 8% en klemlomme (eller tilsvarende plastik) i fuld størrelse til breve.

Introduktionsside

75% havde en enkelt introduktionsside, mens 21% brugte de to første plancher på introduktion. Et enkelt eksponat havde 3 sider og endnu et hele 4 siders introduktion, hvilket for mig virker unødvendigt. Endelig havde et eksponat ingen introduktionsside, og den mangler man virkelig, når man skal forstå eksponatet.

Indholdet på introduktionssiden var for 81% af eksponaterne en verbal beskrivelse af den frimærkeserie eller det område, eksponatet omhandler. 13% beskrev i introduktionen takster, arbejdsprocedurer eller typer, som var vigtige at kende for en forståelse af eksponatets opbygning. 53% beskrev hver rammes indhold (ofte sat op som i et skema), 8% nævnte eksponatets sjældneste objekter, 29% henviste til litteratur, mens 7% henviste til egen forskning eller litteratur.

Endelig viste 18% et kort, 5% et billede og 3% viste enten et dokument, våbenskjold eller essay på introduktionsplanchen.

Konklusion

Konklusionen på min ”markedsundersøgelse” er, at der er lige så mange måder at sætte op på som der er samlere. Og heldigvis for det – ellers ville det blive for ensformigt at gå på frimærkeudstilling. Til gengæld er der nogle ”fodfejl” beskrevet i ovenstående, som jeg vil anbefale man undgår i sit eksponat.

Hvis du nu overvejer, hvordan du selv kunne sætte din samling op i et eksponat, og du måske endda overvejer at bruge din computer til det, så kan du finde en "gennemsnitsplanche" (ud fra det jeg har beskrevet i denne artikel) på www.helsager.dk. Her er der en standardplanche både i Word og i PowerPoint (som jeg selv bruger til opsætning), som du frit kan bruge. Hvis du er interesseret i et program specielt til opsætning af frimærker, vil jeg anbefale www.staap.dk, der bruger Excel til at designe plancher. "Markedsundersøgelsen" kan jo læses på flere måder, alt efter om man er interesseret i at finde den mest almindelige ("gennemsnitlige") måde at sætte op på, eller om man går efter at lave en anderledes opsætning. Mit håb er under alle omstændigheder, at artiklen vil blive brugt til at få ideer til opsætning af eksponater, så endnu flere får lyst til at sætte deres samling op i et eksponat. God fornøjelse!

Til slut tak til udstillerne, som har lavet eksponaterne, jeg har brugt som grundlag for denne artikel.

Illustrationer:

(eksponat1.jpg):

Hvid planche med sort ramme. Mærker og breve med sort ramme. To liniers overskrift i to størrelser – begge større end teksten. Til højre "underoverskrifter" for hver linie med frimærker. Udstiller: Knud Tolbøl

(eksponat2.jpg):

Hvid planche. Ingen rammer eller underlag. Overskrifter dels i tre niveauer øverst til venstre og dels overskrift i to linier over hvert brev. Udstiller: John DuBois